

Chủ đề 11. PHONG TRÀO KHÁNG PHÁP TRONG NHỮNG NĂM CUỐI THẾ KỈ XIX (TỪ SAU NĂM 1885)

Tuần 24 – Tiết 42 – BÀI 26 (TIẾP THEO)

PHONG TRÀO KHÁNG CHIẾN CHỐNG PHÁP TRONG NHỮNG NĂM CUỐI THẾ KỈ XIX

II. NHỮNG CUỘC KHỞI NGHĨA LỚN TRONG PHONG TRÀO CẦN VƯƠNG

Thời gian	Địa điểm	Lãnh đạo
1886 - 1887	Ba Đình (Thanh Hoá)	Phạm Bành, Đinh Công Tráng
1883 - 1892	Bãi Sậy (Hưng Yên - Hải Dương)	Nguyễn Thiện Thuật
1885 - 1895	Hương Khê - Hương Sơn (Hà Tĩnh)	Phan Đình Phùng, Cao Thắng

* **Hình 93. Nguyễn Thiện Thuật (1844-1926)** - “Vua Bãi Sậy”, quê ở Hưng Yên, hậu duệ đời thứ 30 của Nguyễn Trãi, có lòng yêu nước, quyết tâm chống Pháp.

* **Hình 94. Phan Đình Phùng (1847-1895)** quê ở Hà Tĩnh, từng giữ chức Ngự sử đô sát viện, là người khảng khái, giàu lòng yêu nước, quyết tâm chống Pháp, phát huy được tinh thần đoàn kết, sự ủng hộ của nhân dân.

CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Tại sao khởi nghĩa Hương Khê được coi là cuộc khởi nghĩa tiêu biểu nhất trong phong trào Cần Vương?

- Quy mô, địa bàn hoạt động rộng lớn, gồm 4 tỉnh Bắc Trung Kỳ: Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình.
- Trình độ tổ chức quy củ: gồm 15 quân thứ, mỗi quân thứ có từ 100 đến 500 người do các tướng lĩnh tài ba chỉ huy.
- Phương thức: chiến tranh du kích, hình thức phong phú, linh hoạt, tự chế tạo được súng trường.
- Thời gian dài nhất trong phong trào Cần Vương (10 năm). Khởi nghĩa thất bại đánh dấu mốc kết thúc phong trào đấu tranh chống Pháp dưới ngọn cờ “Cần Vương”.

2. Em có nhận xét gì về phong trào vũ trang chống Pháp cuối thế kỉ XIX?

- Lãnh đạo: thành phần văn thân, sĩ phu, quan lại yêu nước.
- Lực lượng: nông dân là chủ yếu, có đồng bào các dân tộc.
- Quy mô: diễn ra lẻ tẻ, mang tính địa phương, chưa phát triển thành cuộc kháng chiến toàn quốc.
- Hình thức: đấu tranh vũ trang.
- Tính chất: hệ tư tưởng phong kiến chi phối.
- Kết quả: thất bại.
- Ý nghĩa:
 - + Kháng chiến mạnh mẽ, thể hiện truyền thống yêu nước, khí phách anh hùng dân tộc.
 - + Tiêu biểu cho cuộc kháng chiến tự vệ của nhân dân ta cuối thế kỉ XIX.
 - + Hứa hẹn năng lực chiến đấu dồi dào trong cuộc đương đầu với thực dân Pháp.
 - + Để lại nhiều tấm gương và bài học kinh nghiệm quý báu.

Tuần 25 – Tiết 43 – BÀI 27

KHỞI NGHĨA YÊN THẾ VÀ PHONG TRÀO CHỐNG PHÁP CỦA ĐỒNG BÀO MIỀN NÚI CUỐI THẾ KỈ XIX

I. KHỞI NGHĨA YÊN THẾ (1884-1913)

*** Nguyên nhân**

- Kinh tế nông nghiệp sa sút, đời sống nông dân đồng bằng Bắc Kì vô cùng khó khăn, một bộ phận đã lên Yên Thế, lập làng, tổ chức sản xuất.
 - Khi Pháp mở rộng chiếm đánh Bắc Kì, Yên Thế trở thành một trong những mục tiêu bình định của chúng.
- Để bảo vệ cuộc sống của mình, nông dân Yên Thế đã đứng dậy đấu tranh.

Giai đoạn	Đặc điểm chính
1884 - 1892	Nhiều toán nghĩa quân hoạt động riêng rẽ dưới sự chỉ huy của thủ lĩnh Đề Năm.
1893 - 1908	Nghĩa quân vừa xây dựng lực lượng vừa chiến đấu với Pháp và liên hệ với một số nhà yêu nước dưới sự chỉ huy của Đề Thám.
1909 - 1913	Pháp tập trung lực lượng tấn công Yên Thế, lực lượng nghĩa quân hao mòn... Ngày 10-2-1913, Đề Thám bị sát hại, phong trào dần tan rã.

*** Nguyên nhân thất bại:** Pháp lúc này còn mạnh, câu kết với phong kiến; lực lượng nghĩa quân còn mỏng và yếu; cách thức tổ chức và lãnh đạo còn nhiều hạn chế.

*** Ý nghĩa lịch sử:** Cuộc khởi nghĩa thể hiện tinh thần yêu nước chống Pháp của giai

cấp nông dân. Góp phần làm chậm quá trình bình định của Pháp.

* **Hình 97. Hoàng Hoa Thám (1858-1913)** - Hùng Thiêng Yên Thế, tên thật là Trương Văn Nghĩa, quê ở Hưng Yên, có sáng tạo độc đáo trong tổ chức chiến tranh du kích về xây dựng lực lượng, căn cứ làng xã chiến đấu liên hoàn trên một địa bàn rộng khắp, gây nhiều thiệt hại nặng nề cho Pháp.

II. PHONG TRÀO CHỐNG PHÁP CỦA ĐỒNG BÀO MIỀN NÚI

- Phong trào kháng chiến chống thực dân Pháp ở vùng trung du và miền núi nổ ra muộn nhưng lại kéo dài.
- Phong trào diễn ra rộng khắp như ở Nam Kỳ, Trung Kỳ, Tây Nguyên, Tây Bắc.
- Phong trào đấu tranh của đồng bào miền núi đã trực tiếp góp phần làm chậm quá trình xâm lược và bình định của thực dân Pháp.

BÀI TẬP VẬN DỤNG

Lập bảng so sánh khởi nghĩa Yên Thế với phong trào Cần Vương.

Đặc điểm	Khởi nghĩa Yên Thế	Phong trào Cần Vương
Thời gian	1884-1913	1885-1895
Lãnh đạo	Thủ lĩnh địa phương, xuất thân từ giai cấp nông dân	Văn thân sĩ phu phát động, chịu ảnh hưởng phong kiến
Mục tiêu	Mong cuộc sống bình yên	Vì vua, giành lại chủ quyền đất nước.